OTILIA URS

BLESTEME ÎN CĂRŢILE ROMÂNEŞTI VECHI*

Însemnările marginale, existente în tipăriturile româneşti vechi, conţin numeroase *blesteme de proprietate*[1], scrise din dorinţa posesorilor de a-şi proteja aceste bunuri de preţ împotriva dispariţiei lor pe diverse căi.

Introducerea blestemului de proprietate în cuprinsul însemnărilor arată că furtul cărţilor era, probabil, o practică relativ frecventă în trecut[2]. Acest fapt era determinat de numărul mic de exemplare, vechile tipărituri devenind adevărate raritǎţi, de preţul ridicat al acestora şi, nu în ultimul rând, de nevoile culturale şi cultice ale persoanelor sau ale comunităţilor religioase care le întrebuinţau.

Mărturie a acestei stări de lucruri stă o însemnare aflată pe un exemplar din cartea *Înfruntarea jidovilor,* tipărită la Iaşi, în 1803, unde citim următoarele:

> „Eu, dascălul neunit de la Alămor, viindu-m această carte în vederea ochilor şi cetind într-însa, m-am îndulcit de laptele care îl are într-însa şi aş vrea ca să o cumpăr, şi n-am de unde, dar mă rog de dumnealui Banciu Călcu să-m aducă una şi eu o voi plăti, cumu-i va fi preţul. Pavel Birbic, dascălul neunit la Alămor”[3].

Blestemele de proprietate se întâlnesc pe multe dintre cărţile vechi româneşti, începând de la cele tipărite în secolul al XVI-lea şi până la cele din secolul al XIX-lea. Indiferent de categoriile de proprietari, aceştia simţeau nevoia imperioasă de a-şi conserva cărţile manuscrise şi tipărite aflate în posesia lor, cu atât mai mult dacă erau moşteniri cu valoare afectivă sau spirituală, ori procurarea unui manuscris de o rară frumuseţe sau a unei tipărituri deosebite era rezultatul unui efort considerabil (Bacâru 1968, p. 280–282).

Faptul că în fondul cercetat au fost identificate şi blesteme de proprietate în limba slavonă[4] ne îndreptăţeşte să credem că această practică era veche, ea fiind folosită şi în cazul manuscriselor, de unde a trecut la tipărituri.

* Studiul este finanţat din grantul Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice, CNCS-UEFISCDI, cod proiect: PN-II-ID-PCE-2011-3-0314./This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research, CNCS–UEFISCDI, project number PN-II-ID-PCE-2011-3-0314.

[1] Cercetarea de faţă s-a efectuat pe corpusul de însemnări din fondul CRV al Bibliotecii Academiei Române din Cluj-Napoca. A se vedea întregul corpus de însemnări din acest fond în Urs 2011.

[2] Vezi o împărţire pe categorii a hoţilor de cărţi la Turc 1994b. Pentru diversele căi de dispariţie a cărţilor, vezi şi Dudaş 1987, p. 88–89, 101–114.

[3] Exemplarul se află la cota CRV 450.

[4] Redăm aici, pentru exemplificare, două însemnări de acest fel: „Izvolenie otca i sŭ pospĕšeniem s/y/na i sŭvrŭšeniem s/vja/t/o/go duha. [...] rabu [...] vl/a/d/i/ky moego k H/ri/s/tu/ na imĕ nekitai sŭžetenica moja Sofronia k upihom się kniga na imę Minei [...] i dadohom na nei 5 tal/eri/ ispolnovihom i dadosęm vŭ c/e/rkov i de ese hram arhanghela Mihaila vŭ sela na imę Hilipe(t) i za naš/i/ duše i za rodestelĭ naš/i/ i čadom naš a hto razruši(t) sŭi zapis a vŭzmŭ(t) sŭi knighi vŭ c/e/rkov, da bude(t) proclĕ(t) i treclĕ(t) ot trista 18 otec iže vŭ Nekei. V lĕt 7123, m/e/sca ghen/ari/, 9” (*Sbornic*

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

Obiceiul de a consemna blesteme de proprietate pe manuscrise şi tipărituri se încadrează într-o mai veche tradiţie românească prin care proprietarii de moşii întocmeau, pe lângă actele oficiale doveditoare, cărţi de blestem pentru a-şi proteja bunurile de înstrăinare. Cartea de blestem era introdusă şi în cazul testamentelor, al daniilor de orice fel, al moştenirilor, al hotărârilor domneşti sau eclesiastice[5] etc. De la acestea blestemul de proprietate a trecut şi în cărţile manuscrise şi tipărite. De altfel, practica blestemului a existat, la toate popoarele, în diverse forme (Rişcuţa 1997; Mazilu 2001, p. 25–142).

Cu timpul, blestemele de proprietate din cărţi vor dispărea din însemnările de proprietate, care îşi vor prelungi existenţa, ajungând până la noi, dar într-o formă mult mai scurtă, consacrată în expresia *Ex libris*.

În cazul cărţilor liturgice, pentru preţul mare cu care se vindeau, acestea erau cumpărate, de obicei, fie de o întreagă comunitate care se asocia adunând sumele de bani necesare pentru achiziţionare, fie de către o singură persoană care deţinea un anumit statut social, situaţia financiară permiţându-i acest lucru. Astfel, efortul financiar comun sau individual, depus pentru procurarea cărţilor, justifica prezenţa blestemelor de proprietate.

După cumpărare, proprietarii cărţilor le donau, spre folosire, bisericii din comunitatea lor, considerând aceasta o acţiune menită să le înveşnicească numele şi binefacerea, de unde şi dorinţa de a asigura cărţilor, prin intermediul blestemului de proprietate, o protecţie. În acest fel, tipăriturile deveneau un bun comun, asupra cărora aveau putere numai proprietarii de drept, adică cei care le-au cumpărat.

Numeroase blesteme de proprietate reflectă acţiunile culturale comune care s-au iniţiat pentru procurarea lor. Pentru o mai bună înţelegere a contextului în care apar blestemele de proprietate, vom reda în continuare, în întregime, însemnările care se referă la această modalitate de achiziţionare, fiecare formulare fiind, în acelaşi timp, valoroasă ca document de limbă:

> „Această carte iaste a satului Cârneştilor, ce să cheamă Cazanie, cumpărată <de> tot satu, pe sama bisericii lor, cu şasă, 6, florinţi şi 1 mărieş. Cine ar îndrăzni a o înstreina sau fura să fie afurisit de 318 părinţi sfinţi de la săborul Nicheii" (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 45);

slavonesc, Braşov, 1581, cota CRV 38); „Iz voleni/e/mŭ otca i pospĕšeni/e/mŭ s/y/na i soveršeniemŭ s/vja/tago duha siju knigu Ev/an/g/he/lie kupilŭ blagorodnii rabŭ B/o/žii Petrašŭ Dumka so podružiemŭ svoimŭ blagorodnoju so Gafiju i so sinomŭ svoimŭ Todoraškomŭ i so onukomŭ svoimŭ Stefanucomŭ i so drughimŭ sinomŭ svoimŭ Grigoriemŭ i so dušereju svoeju Ilęnoju i Marijucu i so bratomŭ svoimŭ Dumka Olecseemŭ i so podružiemŭ ego Ivonoju iza otpuštenie grehovŭ prestavilšagosę Gavrilię Marijucu, otca moego i matki. Siju knigu Ev/an/g/he/lie ucitelnoe otdaju siju knigu u cerkovŭ do hramu Roždestŭva Presvetię B/ogorodi/ca D/e/vi M/a/rię. Abi siju knigu ne moglŭ nĕhto ot toi cerkvi prodati aně založiti ně popŭ aně dękŭ, aně inŭšii čelověkŭ, a hto bi mavŭ siju knigu otdaliti nehai ot mene bude, mnogo grešŭnago proclętŭ i ot s/vja/ti(h) otcŭ 300 i 18 iže vo Nikei, nehai budetŭ proclętŭ i triclętŭ, anathema ot selĕ Šievŭ, roku Božoho 1676, dnę 27" (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 405).

[5] Despre întrebuinţarea blestemelor la români a se vedea Mazilu 2001, p. 157–318.

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Această sfântă Poucenie carte, o <a>u cu<m>părat Bologai, satul, cu 18 florinţi şi au dat pă ea bani, cini cum s-au îndurat, şi o au plătit ca să le fie pomană lor şi la tot neamul lor, şi s-au dat la besăreca lor, în Bologa, ca să propoveduiască de pă ie cine a pute şi să grijască bine de ie popa carele a fi la besereca lor, în Bologa. Şi cine s-are afla să o fure s-au să o vâ<n>ză de la besereca lor, din Bologa, să fie afurisit de cei tri sute şi 18 de sfinţi părinţi de la Nichie şi să fie proclet şi anathima şi să i să verse maţele lui ca a lui Ariie. Şi cine o are cu<m>păra, încă să fie supt acela blăstăm, nesocotindu-i rândul bine. Şi de s-are tă<m>pla să peie de la besereca lor din Bologa şi înt-a cui mână are căde, să o caute la tipic şi să-i întrepteze rându bine, cum s-au zmi<n>tit de la besereca din Bologa, ca să nu cază şi el supt blăstămul afurisaniii. Şi când s-au cu<m>părat am fost eu, popa Simion din Bologa, şi o am târguitu eu, popa Simion, fiind popă la sat, şi şi la besereca lor în Bologa, şi cu fi curator<ul>, cu Coroiu Nicoară, şi cu birăul satului, a Bologii. Scris-amu eu, popa Simion din Bologa, în luna lui maiu, 29 zile, anii Domnului 1769” (*Cazanii*, Bucureşti, 1768, cota CRV 697);

„[...] sfântă Leturghie este cumpărat<ă> de tot satul Dăieşti, cu bani gata tl. 3 pl. şi cine să va ispiti să o fure să fie anaftima şi să aibă cutremurul [...] şi celor trei sute [...] sfin<ţi>” (*Liturghie*, Râmnic, 1767, cota CRV 1089);

„Această sfântă carte iaste cumpărată cu opt florinţi de la Câzler şi o <a>m cumpăratu noi, praşoreanii, şi cine s-ar ispiti a o înstreina să fie afurisitu de cuvintele care-s scrise în ea” (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 288);

„Pus-am zapisul meu pre această sf<â>ntă carte, cum că au luat-o satu sfintii bisereci [...] bani buni, şasprezăce vonaşi, şi cine s-ar ispiti a o fura să fie afurisit dă 3 sute şi 18 părinţi sf<i>nţi şi anaftema. Luată în anii 1768, în luna lui avgust, în 28 de zile” (*Cazanie*, Bucureşti, 1768, cota CRV 896);

„Această sfântă carte o u cumpărat anume satu Muieoni pă sama bes<e>ricii şi o dat Cob<â>rzan Constandin 3 măriеş, şi Ciota Ion 3 măriеş, Ştirbe Ion 1 măriеşi, Şmercea Veseli 1 măriеş, Gheţăş Dumitr<u> 1 măriеş, Handra Ion 1 măriеş, Enă Petre 1 măriaş, popa Gavrilă 1 măriеş, popa Ştefan 1 măriеş, Bolfi Ion 1 măriеş, Lola A<n>dreiu 1 măriеş, Blagosoşu Timu 1 măriеş, Cuşu Ghe<o>rghie 1 măriеş, Negru Ion 1 măriеş. Iară ce preot să va afla să slujască din ie să fie detoriu a pomini <pe> cine o da<t> bani pe ea. Şi cine s-are află să o mute sa<u> să o fure sau să mai ia alţii bani pe ea să fie afurisit de tri sute şi optus<pre>zăce sfinţi părinţi şi să i se verse maţele ca a lui Arie, hulitoriul dumneze<i>rii. Scris-am <eu>, Ion de la [...], <în> anu 1777” (*Octoih*, Blaj, 1770, cota CRV 481);

„<Aceas>tă carte, anume <Propoved>anie, iaste [...] cumpărată cu banii poporului, cu 7 horgoşi, şi cine s-ar ispiti a o muta, adecă a o fura, de la numita biserică a Vinţii, acela să fie supt pedeapsa afurisaniii a sfinţilor părinţi 318, cari s-au adunat la al 7<-lea> sobor în Nichiia. Amin. Popa Petru Luca, paroh. Şasa şi Vinţa. Aprilie, 17 zile, ani 1714” (Samuil Micu, *Propovedanie sau învăţături la îngropăciunea oamenilor morţi*, Blaj, 1784, cota CRV 996).

Dania comună se făcea cu un scop precis, acela de pomenire veşnică a donatorilor, a părinţilor şi a strămoşilor lor, dar şi a urmaşilor, iar blestemul de proprietate trebuia să consfinţească acest fapt. Slujitorii altarelor care primeau respectivele cărţi aveau, aşadar, datoria de a se ruga pentru ei şi pentru iertarea păcatelor lor. De

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

asemenea, se dorea ca darul lor oferit bisericii să aibă rolul de absolvire sau de răscumpărare a vinei faţă de divinitate. Iată câteva însemnări de acest tip:

„Această carte de la Racoţi, anume Testament, o au cumpărat anume popa Tanul şi popa Grigorie din Budeşti, o au cumpărat în Deal, <cu> optu florint<i>. Popa Tanul au dat 3 florinţi şi 75 de bani şi popa Grigorie au dat 3 florinţi şi 75 de bani. De aci, noi o am pus în svânta beserecă, în hramul lui Ierarha Niculae, în Budeşti, să ne fie pomeană şi noao şi părinţilor şi a tot rodului nostru. Cine o va lua din besearecă să o piarză să fie blăstămat de 318 de oteţi svinţi din Văniceiu" (*Noul Testament*, Bălgrad, 1648, cota CRV 195);

„Aii Dom<nului> 1710, mes<eţa> ghen<uarie>, 26 de zile. Cine au luat această carte, anume Mineiu şi Oftaiu, omenii care au cumpărat, aceşti omeni, anume Stanciu Ion şi cu Iacşe Ştefan şi popa Lupe din Tibru şi o au dat de pomană aceştii besereci din Tibru, până va fi o hârtie de dânsa, să fie tot la această stvântă besearecă ca să aibă şi ei pomenire la stvântul jărtvălnic. Şi cine are lua-o de la această stvântă besearică să o ducă aere au să o fure au să o <vân>ză au să o străineză, acela să fie afurisit şi blăstămat de Dumnezău şi de trei sute şi 18 oteţi şi să să sodomească cum s-au sodomit Sodomul şi Gomora şi pietrile şi lemnele să putrezască, iar trupul acieluia să nu poată putrez<i>. Noi sintem mărturie aceştii cărţi şi ne-am scris şi nume<le>, întâie eu, protopop Pătru Dăianul, popa Ion din Gal<da> de Sus, pop<a> Pătru Ighii, ieromonah Gherasim, popa Lupea din Tibru, popa Ion din Tibru, din zilele curuţilor, şi au fost <şi> fic<i>orii lui Rusan Medrea din Tibru" (*Antologhion*, Râmnic, 1705, cota CRV 184);

„Acest Ohtoih s-au cumpărat de preoţi<i> din R<omo>s, popa Costandin <şi> popa Avram, de la Ivan al popii pre prunele din polgradie şi să fie de pomeană sfintii biserici, în veac nime să nu<l> poată strămuta, <fiind sub> ble<s>temul sfinţilor părinţi" (*Octoih*, Târgovişte, 1712, cota CRV 1321);

„Scris-am <în> acest sfânt Mineiu să să şti<e> c<ă l-au> <c>u<m>părat Pătruţ Toder şi cu soţu dumis<ale>, cu Floare, de pomenă, să să pomene<a>scă şi au dat l<a> <b>esereca Cisteiului rumânesc de pomenă, cum nime din ne<a>m să nu o pătă [!] lua, nici preoţii, fără popii care vor fi a beserecii, care fărdelege proclet să va afla să o înstreineze de la besereca Cisteiului [...]" (*Antologhion*, Râmnic, 1737, cota CRV 6);

„Aceasta sf<â>ntă carte, Liturghie, o au cumpărat [...] Ioan cu Cobârzan, precum cu banii dumealor, cu 10 mărieşi, să le fie pomană la toţi, până <la> ale septele sămenţie, la tot neamul lor. Iară cine să afla fără frica lui D<u>mnezău să o schimbe sau să o fure den besereca Nierăului să fie afurisit de 318 părinţi sfinţi, cei de la Nechie. Şi o am cumpărat de la popa Niculae de la Zimsâncraiu. Anii 1789, noiemvrie, 21 de zile. Scris-am eu, popa Ioan, paroh, Ioan Popovici, paroh [...], împreună şi morăoanilor fiind paroh" (*Liturghii*, Blaj, 1778, cota CRV 511);

„Aquestu sánte carte, orgán bisericescu, anumitu Ochtoich, o au cumpăratú Kúts Elesie [...] Vassilie, dreputu 14 fl<orinţi> [...] pe sama santei biserici [...] pentru sufletul lor, a parincilor lor şi a familiei loru, pane la sapte seminţie. Iar cine o va fura sau strermuta [!] de la aquasta sante biseriche se n-aiba parte de aqueaste biserice şi in veci se fie anafhtema. Scris-am eu, Grigorie [...], parohu aquestii parochii a Sziplodului [?]. Ao. 1859, 14 [...]" (*Octoih*, Blaj, 1783, cota CRV 1440);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Tuturor să face înştiinţare, cum să cuvine, cum că această carte, anume Molităvnic, l-au cumpărat Mateş Alecsă şi cu Mateş Tomă şi o <a>u dat pe sama băsericii din Vişac ca să le fie pomană dumisale şi părinţilor dumisale, Mataş Găvrilă, şi <pentru> robii lu D<u>mneză<u> Nede şi roba lui Dum<n>eză<u> Onă, iară cine or înstreina de la beserica din Vişac sau o ar vinde sau o ar ştimba pă alta să fie afurisit de tri sute şi optsprăzăce de sfinţi părinţi din Nichie. Anul 1805, 20 iulie" (*Molitvenic*, Blaj, 1784, cota CRV 447);

„Aceasta sfântă şi dumnezăiască carte [...] Ceaslov l-au cumpărat Nicoară Toader. Au dat 7 măriiaşi popa Vilă, cu soţiia sa Simină, 3 măriaşi, 4 potori diacu Vanea, cu soţu său Sinziană [...] Sacalăş Marc au dat 1 măriaşi, cu soţul dumisale Todoră şi Ghiorghie şi Bura Gavril, cu soţul dumisale Oana şi Roşca Onu şi soţul dumisale Mărie [...] să le fie pomiană lor şi părinţilor. Şi o pun [...] în beserică şi cine s-are ispiti să o fure sau să o mute din besearecă să fie anathima cu toată casa lui. Şi de s-are [...] să aibă zminteală [...] să o ia neamul să o ducă unde vor vrea. Decemvrie, 16 zile, anu 1797. Ioan Popovici, paroh Căliti Mari [...]" (*Ceaslov*, Sibiu, 1790, cota CRV 694);

„Să să ştie precum că această Psaltire s-au cumpărat prin mine, robul lui Dumnezău Niculae Şolea din Micasas, fiind dascal normalicesc din […] şi s-au plătit […] lui D<u>mne<zeu> Oprea Filimon [...] din Sălişte, împreună cu fămeia dumisale [...] şi s-au dat de pomană […] la bisearica Micăsăsi la bisearica […] cei neunită ca să aibă pomenire la sfântul jertfelnic pintru spăsănia sufletului şi iertare păcatelor şi sănătatea trupului a tuturor celor <ce> au făcut această milostenie şi pentru […] părinţilor şi a tot neamul lor şi pentru […] şi cine ar îndrăzni a […] sau a fura această s<fântă> carte de […] bisearică, preot sau miriian, să fie supt afurisaniia s<fântului> săbor de la Ni[...] [...] părinţi 318. Scris-am eu, Niculae […] Şolea, dascal […] normalicesc […] în aprilie, 23, a<nul> 1886, fiind paroh la […] Micăsas proto<pop> I. Achim de la […]" (*Psaltire*, Sibiu, 1791, cota CRV 300);

„[...] s-au cumpărat de cucernica fiică Blagă Zina, cu legiuitul său soţu, anume Thimaşi Gheorghie, întru veşnica pomenire lor şi a răpăusatului Blagă Petru, soţul ei cel dintâie, dript 39 de zloţi, pă sama sfintii beserici de Nadiu Culciu şi cine de aice o ar înstreina să fie afurisât, iară cinstitul preut care o va folosî această sf<ântă> Biblie să fie dătoriu a ruga pe milostivul Dumnezeu pentru iertare păcateloru celor ce o au cumpărat şi a părinţilor lor şi pentru tot neamul. Cumpărată prin sârguinţa me, Ioan Cuc, ca administrator de Culea, în anul 1809, din 30 iulii" (*Biblia*, Blaj, 1795, cota CRV 1013);

„ [...] aii când a luat acestă carte, în luna feurar, 2 zele [...] o <a>u cu<m>perat [...] şi i-au dat să fi<e> pomenele părinţilor ş<i> fraţilor şi feciorilor şi au dat în măna lui popa Ştefan di<n> Lemniu şi feciorilor lui [...] să nu poată clăti nime de u<n>de o <am> dat eu. Să fie treclet şi pro<clet> şi anatfima cela [...] de om dat eu pomena me şi soţu-meu […] 1744, iiulie, 13 zile" (*Chiriacodromion*, Bălgrad, 1699, cota CRV 201);

„Această sfăntă carte, anume Lăturghie, o u cumpărat Oltean Tomă cu soţul, anume Anghilina [...] să le fie pomană <nepo>ţilor lor, pomenă Anghilină, Ion [...], Sinziiană, [...] Avram Dobră şi să fie în mâna oarăcare popă [...] să pomenească [...] şi cine or fura [...] să fie tricletu şi afurisitu de [...] <părinţi>ţi sv<i>nţi [...] căndu au fost anul Do<mnului> 1734, me<seţa> apri<lie>" (*Liturghii*, Bucureşti, 1728, cota CRV 1289).

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

Nu au fost puţine nici situaţiile în care cărţile erau cumpărate de o singură persoană şi donate apoi bisericilor şi mănăstirilor, cu aceleaşi scopuri:

„Scris-am pace şi sănătate dumnelor voastre cetitorilor, tinerilor şi bătrănilor. Alta scrie<m> că am cumpărat această carte eu, Saftă, să-mi fie pomană mie şi tuturora neamului mieu. Şi, dac-am rămas de soţul meu săracă, o am lăsat în mana lui Gio<r>zu Onia să-i fie purtător de gând şi o am lăsat la besăreca Aţi<n>tişulu<i> să fie pomană părinţilor şi moşilor, strămoşilor şi <la> totu neamului mieu. Deci cine s-are dide la acea<s>ta ca<r>t<e>, de să-mi răsipa<s>că pomana, să fiie blă<s>tămat de D<u>m-n<e>dzău şi să fiie pre dinsul biciurile carele sântu scrise în cartea aceasta, şi mă rog şi m<o>l<i>tfelor voastre preuţilor şi cetitorilor, din ce vă va hi putearea, să biciuluiţ pomana mea şi s<ă> a<i>bu pomană de la m<o>l<i>tfele voastre ca să fiţi şi voi pomeniţ de Măriia Sa Hristos, întru împărăţiia ceriului. Amin. Iar de la besereca Aţintişului nime să nu o duc<ă> sau cine o are fura sau o are vinde sau o are risipi pomana mea să fie blăstăma<t>. Aceasta încă să ştiţ, mai ales şi aceasta să să ştie, că după moartea acelora oameni ne ţinem noi de dinsa: Giordzu Ilia, Giordzu Onia, Giordzu [...] şi după moa<r-tea> lor va fi şi va fi a feciorilor noştri” (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 60);

„Vŭ leat 1646 au cumpărat această carte jupunul Ştefan den Belgrad şi o dat la sv<â>ntă besearica, unde iaste hramul S<fân>ta Troiţă, cea den gios, să fie de slujbă svi<n>tei beseareci şi direpţ sp<ă>senia lui şi derept pomănă <pentru> sufletul soţiei sale, jupăn<e>asa Marina, şi fiiului Nicola şi Constantin, Nastasica şi Costa<n>din, să fie de folosinţă acestor suflete <pentru> împăraţia cerului. Şi o dat în zilele mitropolitului Stefan şi protopop Neacşul ot Belgrad, cum să fie neclătită den sv<â>ntă besearică. Iară cine să va ispiti să o ia de l<a> sv<ă>ntă besearica sau să o vândză să fie procliat de Dumnedzeu şi de la st<vânţ>i ot<e>ţi 318” (*Evanghelie învăţătoare*, Mănăstirea Deal, 1644, cota CRV 277);

„Anome această s<fân>tă <carte>, Iev<an>g<helie>, a rămasu de i<e>rămona<hul> Galereia, o au lesatu cu le<m>bă de m<oa>rte la măn<ăs>tere<a> Fele<a>cului, n-aibă nime a o fura sau vinde, iară cine o va fura să fie precletu şi procletu <de> 318 oteţi. Mesiţa aprilie, 23, 1794” (*Evanghelie*, Bucureşti, 1682, cota CRV 194);

„Aceasta ca<r>te, anume Apo<stol>, [...] anume irămona<h> Galerii, prilej<u-in>du<-i-să> morăte aici, la mănăstirea Felecului, şi au lăsatu această s<fâ>ntă carte cu blăstăm, iară cine o va fura sau ve<n>de să fie procletu şi trecletu <de> 318 oteţi. Mesiţa aprili, 23, 1694. Iară Galerie o au lăsat în mâna ctitorului, lui Dumitru Ionaşcu, să-i poarte de grije şi să o grijască, cum grijeaşte de sine şi de trupul său şi cum grijeaşte de mănăstire şi de ce are mănăstirea ale ei. Iară după ce să va <întâmpla> răpăosarea lui Ionaşcu, iacă, lasă pre feciorul lui, Ion, să nu aibă nime puteare să-l deperteaze de acest sv<ă>nt loc, de să va socoti el că va fi stăpân acelui sv<â>mt loc” (*Apostol*, Bucureşti, 1683, cota CRV 1373);

„Ac<e>astă sfintă carte, ce se chiamă Cluci, o am dat eu, Neagoe Bloţ, în gociiamia besearicii Răşinariului, cum ca să fie de pomia<nă> mie şi părinţilor şi feciorilor cu îndemnul duhovnicului mieu, popa Oprea. Iară cine s-are scula să-mi strice pomana mea să fie afurisit de 318 oteţi. [...]” (*Cheia înţelesului*, Bucureşti, 1678, cota CRV 406);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Aceasta carte să ştiia că au cumpărat anume Groza Petrasă, anume din Almaşul Mare şi o au dat besericii în Almaşul Mare să le fi<e> pomane pintru s<u>flătul lui Groza Pătru şi al Îni [?], de <a>ce<ia> cene să are afla d<in> besereci să o vănză, să fiia anaflimat şi procleţit ca şi Arăiia <de> 318 de oteţie ce a fost în Nechiia. Anii 1684” (*Sicriul de aur*, Sas-Sebeş, 1683, cota CRV 19);

„Această sfântă Ieva<n>ghelie este dată de părintele egumenul Daniil ot Comana ca să fie de treabă sfintei bisericii ot Cernăteşti, cari e <în>chinat<ă> sfintii mănăstirii Glavacioc, iar care s-ar ispiti a o fura să fie afurisit şi anathima şi <de> 318 sfinţi părinţi cari sănt la Niciia” (*Evanghelie greco-română*, Bucureşti, 1693, cota CRV 1036);

„Acest Ceasoslov iaste dat de pomană de la popa Olt la besearica Ui Turzii şi cine l-ar fura să fie anathima” (*Ceaslov*, Iaşi, 1750, cota CRV 309);

„Această sfântă carte, anume Ievanghelie, o <a>m cumpărat cu Holhoşi Simion, d<r>ipt doisprăzăce florinţi, bani buni, de la Holhoşi Ioana din Tăşnad şi o am dat pă sama beserecii de Galoş Petriu să-mi fie pomană mie şi părinţilor mei. Şi cine s-a afla să o fure sau să o ia din besereca de Petriu să fie proclet şi anaftema. Însă de să va întâmpla să se pustiiască besereca de resmeriţă sau de ceva să o poată lua din neamul meu şi să o deie la altă beserecă, fără de bani. 1780, maiu, în 16” (*Evanghelie*, Bucureşti, 1750, cota CRV 177);

„Această sfântă şi dumnezeiască carte, ce să chiamă Octoih, l-au cumpărat Rus Medre, cu 3 flor<inţi> şi l-au dat pomiiană să fie sfintei bisereici din Pocivelişte. Iar cine s-ar ispiti să-l fure de la această s<fânta> biserică să fie afurisit de sfinţi părinţi. 1773, meseţa a<u>gust, 18 zile” (*Octoih*, Blaj, 1760, cota CRV 879);

„Anul 1780. S-au cumpărat acest Mineiu de Dafinu Bunea, cu bani, 12 florinţi, şi <se> dă beseărecii [...], adecă la besea<re>ca care va umbla satul, afară de cea unită, [...] de s-ar carea cumva [...] cartea să rămăie la besea<reca> cea neunită, unde va umbla satul. De <a>ce<ea> nime să nu [...] a zice că-i <a> lui, afară de [...] 300 şi 18 părinţi sfinţi ai Nichii” (*Antologhion*, Bucureşti, 1766, cota CRV 398);

„Această sfântă carte o <a>u cumpărat muieră Oana icleziei, toată, pă sama sfintii besereci să le fie [...] pomană şi cine s-are întă<m>pla a [...] 1783” (*Strastnic*, Blaj, 1773, cota CRV 174);

„Această carte, Psaltire, o lăsat Ciacoi Miclăuşu pă sama besearicii din Deleagulu, cea unită. Cine o va fura să fie anathema” (*Psaltire*, Iaşi, 1782, cota CRV 949);

„Această Psaltire iaste a sfintei bisereci [...] <de> la Bod, dată de Mitru Pitis, cine s-ar ispiti a or în<str>eina să fie suptu blestemul <sfi>nţilor părinţi [...] <Nich>eia, 318” (*Psaltire*, f.l., sec. XVIII, cota CRV 576);

„[...] i mea Evanghilie, cene o va vinde ar va lua den beserăcă, den [...]su să fie treclet şi precled [!] de 300 i 18 de oteţi ce sănt în Vănicii” (*Noul Testament*, Bălgrad, 1648, cota CRV 256);

„Aceasta ca<rte> s-au cumpăra<t de> Toader pintru [...] său şi pintr<u> [...] la care popă [...] [...]csă la sf<â>n[...] [...] sufl<etul> lui Băli[...] [...] şi cine o are vinde sau are potopi [...] să fie afurisit şi [...] <s>fi<n>ţi” (*Molitvenic*, Râmnic, 1706, cota CRV 1339);

„Aceasta carte iaste anume a lui Bologa [?] Pătru din Ş[…]ipi [...] să fie pome[...] [...] va fi [...] a me, iară să [...] s-au să o zălogească sau cini o vinde să fie <a>furisit

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

<de> 300 18 de ot<eţi> ce-au fost <în> Niichii la săbor" (*Noul Testament*, Bălgrad, 1648, cota CRV 256);

„Această s<fântă> Evanghelie i<este a> părinte<lui> Pop Şandor sau Avram, preot fiind s<fin>ţit de Bachinschi Andrei. Au slujit în Leordina până la moarte sa şi, având soţa în căsătorie pă Turcuş Părasca (sau Cruţ), având feciori <pe> Pop Ionaş, Pop Gabor, Pop Maria, şi o dăm şi o făgăd<u>im cu totă inima la s<fânta> beserecă în Dragomireşti, şi cine ar înstreina să fie anathema de 318 de s<finţă> părinţ, fiind s. arhid. Ioan Mihali, iar vicariş Anderco Petru, epis. Alexie Poci" (*Evanghelie*, Bucureşti, 1742, cota CRV 867);

„Într-astă duminecă eu, Paşca Dămiian, am dat această sfântă carte lui popa Chirilă din Baci, duhovnicul mi<e>u, canon <pentru> faptele <mele>, moşie lui şi feciorilor loi, cine o are lua înapoi să fie blestămat de Hristos sau cine o a fura sau cine o vănde [...]" (*Cazanii*, Râmnic, 1748, cota CRV 620).

Alte însemnări indică că tipăriturile au ajuns în proprietatea bisericilor sau a mănăstirilor, fără a cunoaşte cumpărătorul sau donatorul. Prezenţa cărţilor acolo răspundea necesarului de texte întrebuinţate pentru săvârşirea serviciului liturgic în limba română, importanţa lor fiind marcată prin nelipsitul blestem de proprietate:

„Această sfântă şi dumnezeiscă carte, carele să numeaşte Bi<blie>, [...] sfintei şi dumnezeieşti mănăstiri Glavaciogul ia[...] [...] fierul <şi> piatra să putrez<ască> [...] să rămâie în<treg> [...]" (*Biblia*, Bucureşti, 1688, cota CRV 1032);

„Această sfântă carte, care să chiamă Triod, este al sfintei mănăstiri Cotmeanei, cumpărat cu bani, talere 8, tocmai, iar care s-ar ispiti ca să o ascunză de către sfânta mănăstire care şi mai sus s-au zis, unul ca acela să fie supt blestemul sfinţilor părinţi, <a> celor 318 sfinţi părinţi de la Nicheiia şi unu ca acela să fie anathimatisit şi procleţit de toţi bunii şi credincioşii arhierei şi ferul să putrezască, iar trupul [...]" (*Triod*, Buzău, 1700, cota CRV 1054);

„Această sfântă carte, Triod, iaste al sfintei mănăstiri Cotmeanii, iar cine s-ar ispiti a-l înstreina să fie blestemat de Tatăl şi de Fiul şi de Duhul Sfânt în veci. Amin" (*Triod*, Buzău, 1700, cota CRV 1054);

„Această carte este cumpărată pă sama beserecii Băii Mari rumăneaşti şi <cine> o va fura ru[...] [...]" (*Chiriacodromion*, Bucureşti, 1732, cota CRV 1011);

„Aceaste sf<â>ntă carte, anume Cazanie, ce au fost dată pomană lui popa Tirilă den Bociu, să fie a lu<i> şi a f<i>ciorilor lui, pă<nă> ce să vor săvârşi, iar decă să vor săvârşi feciorii lui popa Tirilă să nu fie preuţi, car<t>e<a> din Ciuce denu beserecă să nu iesă afară, ce porure fie în besereca Ciuci, în mă<na> fiilor. Şi cine s-are afla să o fure sau să o vănză pă alţi bani să fie afurisitu de tri s<u>te şi 18 sfinţi părinţi de la Nichie" (*Cazanii*, Râmnic, 1748, cota CRV 620);

„Să să ştie [...] că aceasta sfântă carte este a numitei eclesii <a> Ceagzului, cine o îndrăzni a o înstreina sau a o răpi să fie afurisit de D<u>mnezeu" (*Cazanie*, Bucureşti, 1768, cota CRV 896);

„Cu ajutorul lui Dumnezeu am scris *vŭ lĕt* [...] pre această sf<â>ntă carte, Căzanie, cum că iaste a iaclejii de la Ceagzu, luată cu şasă<s>prezice flori<nţ>i, iară cini or fura să fie afurisit de 318 pări<nţi> sfinţi de la Nichiia şi de On Zlataost şi de Vasilie cel

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

Mare de la Capadocie şi [...] Precesta Marie, Maica Domnu<lui>. Scris în a<n>u o mie şapte sute 73 de la Hristos, [...] de la Adam 7281" (*Cazanie*, Bucureşti, 1768, cota CRV 896);

„Această carte este a eclejii Ceagruiul, cine ar îndrăzni a o înstrăina sau a o răpi să fie afurisit de Dumnezeu [...]" (*Cazanie*, Bucureşti, 1768, cota CRV 896);

„Aceasta sfântă carte, anume Căzanie, ieste a eclăjii de la Ceagsu şi c<u>mpărată cu bani buni şi drepţi, cu 16 florinţi, şi cine o ar fura aceasta sfintă carte să fie afurisitu de 300 18 perinţi sfinţ şi iareşi de 4 zoboară şi să fie anaftima. Amin" (*Cazanie*, Bucureşti, 1768, cota CRV 896);

„Această sfântă Liturghie o încredinţăm sfintei biserici în satul Vad, la hramul Adormirii [...] a o fura sau a o înstreina [...] sau a o vinde [...] şi dare de [...] şi [...] lui Dumnezeu [...] Mihai, Maria [...] Dumit<ru> [...] sfintă biserică [...] să slujască de pe [...] cine va fi sau [...] şi s-au dat în [...]-vrie, în 18 zile, 1808" (*Liturghii*, Sibiu, 1807, cota CRV 952);

„Această carte iaste a obştie<i> stariţului Paisie şi cine o va înstreina din obştie va fi supt canon neiertat, până o va da înapoi" (*Vieţile sfinţilor pe decembrie*, 1811, Cota CRV 1185);

„Acest Pateric este al obştii stareţ<ului> Paisie şi cine va îndrăsni al înstreina se fie supt neiertat canon, până iarăşi îl va întoarce înapoi" (*Pateric*, Bucureşti, 1828, cota CRV 1259);

„Această carte, care să cheamă Triod, de la biserica lui Efrem, George, [...] Theodor Tiron, <ştiut să fie> că dă să va întâmpla ca să să piiarză, de o va găsi cineva [...] că vă rog să să aducă unde îi [...] de mai sus. Iar dă nu va vrea să o aducă să fie afurisit dă sfinţi părinţi [...] va putrezi, iar numele să va pomeni în veci. Ion log<ofăt>. 1827, iun<ie>, 18" (*Strastnic*, Blaj, 1804, cota CRV 882).

Chiar dacă erau cumpărate pentru uzul personal, blestemul de proprietate nu lipsea, ceea ce arată din nou că numărul mic de exemplare, preţul ridicat şi valoarea lor culturală şi artistică făcea ca şi în acest caz cărţile să fie expuse furtului. După cum se va vedea mai jos, au intrat în proprietate individuală sau în biblioteci particulare, în special, acele tipărituri care erau destinate practicii religioase individuale, dar şi cele cu un conţinut laic:

„Cade-să a şti că această sfântă carte, anume Cluciu, o am cumpărat eu, popa Lup, de la popa Toader din Sad pe bani, oputu florinţi, şi ci<ne> o va fura, mare păcat va ave" (*Cheia înţelesului*, Bucureşti, 1678, cota CRV 413);

„Această Biblie este a lui Nicolae Iani şi cine o avea la el şi nu o va mărturisi să fie blestemat de Dumnezeu şi de toţi sfinţii" (*Biblia*, Bucureşti, 1688, cota CRV 895);

„Această carte este a lui Lazar Barb. Cine să va afla să a fure să fie afurisit de 40 de sfinţi. Amin. Sibiu, 7 februarie 1823" (*Catehism sârbesc, românesc şi nemţesc*, Viena, 1776, cota CRV 392);

„În anul 1783 această Psaltire o cumpă<r>at Balda Gligorie da la Sărăşini Onu din Feleac, cu 5 florinţi, şi cine s-ar îndră<z>ni [...]" (*Psaltire*, Bucureşti, 1780, cota CRV 719);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Această sfântă carte este a lui Dămian Pop din Chimitealniic şi cine s-ar întâmpla [...]" (*Prăvilioară cu învăţătură bisericească de taina ispovedaniei*, Bucureşti, 1781, cota CRV 607);

„Aceasta carte este a unuia dascalul, cine s-a afla s-o furi [...] şi anafnitului să fii şi să nu aibă parte pe ceea lume. 1841" (*Octoih*, Iaşi, 1786, cota CRV 1127);

„Aceasta carte iaste a lui Gavri<l>, cine o fura să fie afur<i>s<i>t de 40 sfi<n>ţi părinţi la beserecă" (*Ceaslov*, Sibiu, 1790, cota CRV 694);

„Cumpărat-am eu această [...] spre a-mi [...] învăţătu<ră> [...] spre [...] socoteală şi îndreptanie, şi cine s-a întă[...] să o furi să fie supt certarea [...]" (Anfilohie Hotiniul, *Elementi arhithmetice arătate fireşti*, Iaşi, 1795, cota CRV 1141);

„Această carte stă a lui Ioan din Tata, Theologhie moralicească, şi cine s-aru afla să o fure şi să nu o dea să fie afurisitu de tri sute şi optu [...] sfinţi părinţi şi anathima cel mare, anu 1810" (Samuil Micu, *Teologie moralicească*, partea I–II, Blaj, 1796, cota CRV 291);

„Această carte iaste a lui Iona din Tata, Theologie moralicească, şi cine s-au afla să fure să fie afurisit de tri sute de sfinţi părinţi [...]" (Samuil Micu, *Teologie moralicească*, partea I–II, Blaj, 1796, cota CRV 291);

„Această Theologie o am cumpărat eu, Bunuţe Simion, cantorul de la [...] şi cine o fura să fie [...]" (Samuil Micu, *Teologie dogmatică şi moralicească. Despre taina pocăinţei*, Blaj, 1801, cota CRV 438);

„Ace<a>stă Pisritire [!] este a me, a lui Ion Gros, cumpărată cu bani buni şi drepţi, şi ci<ne> s-ar ispiti să <o> fure să fie afurisit" (*Psaltire*, Iaşi, 1802, cota crv 634);

„Această carte să ţine de mine, Boer Filon. Cine ar îndrăzni a o înstrăina să fie anathema. 1822" (Ioan Bob, *Carte de învăţături creştineşti*, partea I–III, Blaj, 1805–1806, cota CRV 73/II–III);

„Aceasta carti este drept a celui mai jos iscălit şi cini o va fură aceasta sfântă carti, acela blăstămat să fii în lumi şi să nu mai aibă hrană în lumi. 1867 [...] mar<tie>, 20 zile. [...] Anastasiu" (*Învăţături hristianiceşti*, Iaşi, 1823, cota CRV 1240);

„Această carte este a mea [...] sărdari Pleşa [...] îndrăznească nimeni [...] că va fi blestemat [...] şi de lumea de dincolo [...]" (*Cele dintâi cunoştinţe*, [Sibiu], 1828, cota CRV 1260);

„Acestu Ceaslov l-am cumpărat eu [...]hin ca se-m fie pomană copiilor şi nepoţilor şi strenepoţilor, da cine l-ari fura [...] se fie blăstămat de Domnul şi de cei 318 <părinţi> din Nicheia [...] ferul, petri<le> se putrede<a>scă şi se se răsipască, iar trupul lui se ste întreg. Iar cine l-ar găsi undeva iar dâ<n>du-l şi la colăci să fie iertat şi şi de mine şi <de> Dumnezeu şi se fie darul lui Dumnezeu cu toţi. Leat 7263, april, 15" (*Ceaslov*, Rădăuţi, 1745, cota CRV 1076);

„S-au cumpărat acest Ceaslov, l-am cumpărat de la piscupiia cea mare [...], când am fost închis la puscărie, în luna lui iulie, şi l-am scris în doăzeci şi patru de zile ale lui [...] şi cine s-ar ispi<ti> să<-l> fure să nu-l învre<d>nicească Dumnezeu ca să-l ia. Şi am scris eu, Bugăndan, nepotu lui Costandin Curipsan, cu mâna de ţerână, cine va ceti aicea să zică Dumnezeu să-l iarte" (*Ceaslov*, Râmnic, 1787, cota CRV 1128).

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

Sunt numeroase şi însemnările care fac referire la procurarea cărţilor pentru uzul personal în serviciul religios, ca texte de specialitate şi de strictă necesitate profesională:

„Să să ştie că această carte este a lui popa Omăşi, cumpărată di la Stanciu Groza, direptu bani 14 florinţi. Cine o va fura să fie anathima" (*Apostol,* Bucuresti, 1683, cota CRV 1320);

„Această carte i-a popii Ilie din Veştem. Cine o va fura să fiie blăstămat de mine şi de Dumnezău şi de Maica Preacestă şi de toţi sfinţii care sânt în c<a>rt<ea> aceasta" (*Sicriul de aur,* Sas-Sebeş, 1683, cota CRV 19);

„Această st<v>ă<ntă> carte iaste a lui popa Ion din [...]tind [...], iară cine s-are afla să o vânză să fie proclet de 300 şi 18 sfinţi ce <au> fost la Nichiia" (*Molitvenic*, Bălgrad, 1689, cota CRV 139);

„Să să ştie a cui <este> această carte, <a> popii One de la Noşlac, i să fie afurisit cel ce ar fura" (*Molitvenic*, Bălgrad, 1689, cota 138);

„Aces<t> Molitvănic l-am cumpărat eu, popa Pătru, ficior lui Şerb Stoiţă, cu popa Bucur, amăndoi, der<e>p<t> 6 florinţi. Nime să nu-şi facă moşie luişi, că-i cartia a nost<ă, a> amănduror, iară cine [...] dintr-amăndoi [...] că-i a unuia, fără a altuia, au din ficiorii noştri, de-i va custa Dumnedzău, şi să să streineaze această carte de la unii la alţii şi vor tăgădui ca să-şi facă moşie chilin unul de altu, să fie proclit şi toţi carii vor creade după el şi afurisiţ de 300 şi 18 de părinţi stvinţi ce-au fos<t> în săbor iže v Nechiia şi altu neamu de oameni care ş-ar face moşie loruşi, fără de voia a cui i moşiia. Scris-am eu, popa Pătru. Aii D<o>mnului 1696" (*Molitvenic*, Bălgrad, 1689, cota CRV 521);

„Această sfântă carte, ce să numeaşte Mărgărit, adecă Zlataust, iaste a preotului Ioan Moldovan, paroh la Agnita şi cine o ar înstreina şi ar zice că iaste a lui, să fie blestemat de sfinţii părinţi 318 de la Nichiia. Sau dat <în> Agnita, 7 mai 1840. Ioan Moldovan, paroh la Agnita" (*Mărgăritare*, Bucureşti, 1691, cota CRV 193);

„Să să ştie că aceaste sf<i>nte Taine le-am dăruit părintelui, popii Ion ot selo Glănboaca, eu, Ion, ot selo Boziaş, sinu a lui Paş Gavril, precum au fost a mea carte dreapt şi am lăsat cu blăstăm, de s-ar scula cineva împotrivă ca să zică c-au fost ale lui, acela să fie neiertat, că eu le-am cumpărat pe bani ai miei, gata 40 [...] drepţi şi pentru dragostea o am dăruit ca să mă pomenească şi pe mine care mi-am scris şi numele şi cursul anilor au fost de la zidirea lumii leat 7221, iară de la naştera lui Hristos 1712, sep<tembrie>, 23 deni" (*Învăţătură de şapte taine*, Buzău, 1702, cota CRV 340);

„Să să ştie că această s<fân>tă carte este a me, a popii de la Găibuţă, Circa Pătru, cine ar fi blestămat să o fure să fie aforisit de trii sute de oteţi şi 70 zeci. Preţu să să ştie, un galbin de aoru. Scris-am eu, popa <Pe>tru ot Găibuţă, şi cine o <va> cumpăra să fie afurisit, cumu <am> scris mai sus" (*Triodul săptămânii mari*, Bucureşti, 1726, cota CRV 335);

„Să să ştie că acestu Minei este al preotului Radu ot Popeşti, cumpărat cu bani de sfinţie sa, părintele, în plata 12 poli, iar cine l-ar înstreina să fie afurisit şi blestemat de trei sute optusprezece [...]. 1783, ghen<uarie>, 15 d<eni> Şi am scris eu, Ştefan, dascăl" (*Antologhion,* Bucureşti, 1736, cota CRV 1070);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Înştiinţarea să fie tuturora că acest Oftaiu este al mieu, <al> popii Ştefan de la Iuri, şi l-am cumpărat cu bani buni, florinţi 10, zece, şi cine l-a fura să fie afurisit" (Octoih, Râmnic, 1763, cota CRV 109);

„Aceasta sfântă şi dumneziască carte, Penticosta<r>, o au cumpărat cuv. popa Vasilie Popovici şi cu fratele sfinţii sale, Costantin Popovici, cu munca dreaptă, bani [...] florinţi şi nime să nu îndrăznească a răspunde cuvânt împrotivă, ca să nu ai<bă> blest şi afurisanie de la 318 de părinţi sfinţi. Meseţa ghenuarie, 25, 1770" (*Penticostar*, Râmnic, 1767, cota CRV 187);

„Această Propovedanie iaste anume a popii Avram din satu anume Alămor şi iaste cumpărată pe bani buni şi cine ar îndrăzni a o înstrăina să fie afară de <cred>inţa pravoslavnicilor cred<incioşi>" (Samuil Micu, *Propovedanie sau învăţături la îngropăciunea oamenilor morţi*, Blaj, 1784, cota CRV 107);

„Această sfântă Leturghie am vândut-o eu, Costandin Postăvar ot Focşani, părintelui Pais<i>e, irmonah şi nacialnic de la sfântul schit Sahastru, şi au dat pe dânsa şapte lei şi un [...]. 1794, av<gust> [...] sfântului schit Săhastru spre a sa pomenire şi cine o va înstreina să fie blestemat de sfinţii părinţi" (*Liturghie*, Râmnic, 1787, cota CRV 1129);

„De la popa Gheorghie şi cine o a fura să şiie afurisit" (Micu Samuil, *Teologie moralicească*, partea I–II, Blaj, 1796, cota CRV 472);

„Această carte, adecă Înfruntarea jidovilor, este a părintelui Şerban Manta din Gurarâului, scaonul Sibiului, cumpărată cu 2 stânjeni de leamne şi cine s-ar afla să o înstrăineze să fie blestemat de săborul de la Niceia, al 7-lea. Gurarâului, 10 iunie 1829. S-au scris prin mine mai sus numitul şi mai jos iscălitul, Şerban Manta, paroh locului" (Neofit, *Înfruntarea jidovilor*, Iaşi, 1803, cota CRV 441).

Cărţile liturgice din categoria prezentată mai sus urmau să treacă, în cadrul aceleiaşi familii, la mai multe generaţii de preoţi, asigurând, astfel, permanenţa serviciului religios:

„Acestu svă<n>t Apostol fost-au al dumnealui Nicodin Spănul ot Giurgiu şi l-au datu nepotu<lui>-său, popei Badii, de pomană ca <să> fie al lui, statornic lui şi feciorilor lui. Iar cine l-ar i<n>str<ă>ina să fie afurisit de 318 o<te<ţ> [...]" (*Apostol*, Bucureşti, 1683, cota CRV 191);

„Să să ştie că această Poucenie este a molitvii sale popa Matheiu din Hăprie, rămasă de <l>a tată-meu, popa Ştefan. Dumnezău să-l iarte. Dumnezău să apere să nu o fure cineva, iară cine o ariu fura să fie afurisit de 300 şi 18 părinţi sfinţi de la săborul Nechii şi de noi, de toţi" (*Chiriacodromion*, Bălgrad, 1699, cota CRV 200);

„Această sfântă şi dumnezeiască carte, ce să chiamă Leturghie, iaste dată de robul lui Dumnezău şi mult păcătos, de Neacşul, dascalul sfinţiei sale, părintelui popei Radului ot Caracal şi feciorilor lui ca să le fie lor de moştenire, iar mie şi părinţilor miei vecinică pomenire. Iar cine o va vinde, veri pe ce, păcatele meale şi ale părinţilor miei să fie tot asupra aceluia şi să aibă a pomeni aceaste nume: M<o>r<ţii>: Stăne, Miră, Voica. Vii: Neacşul, Balea. Pis. az Preda logo<făt> ot Caracal, mai, 26 deni, l<eat> 7213" (*Liturghie*, Buzău, 1702, cota CRV 615);

„Această sfântă carte, anume Octoih, o am cumpărat eu, popa Samoilă din Brasfalău, şi cu soţu meu, preuteasa Ana, în zilele protopopului Gheorghie Copru să-mi fie

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

moşie feciorilor mei şi au dat pe dânsa 14 florinţi, de <a>ce<a> nimene din rodul nostru se nu zică că ş-au dat bunul pe dânsa, că […] alţi, deci cene <o ar f>ura să fie trec<let> şi anathtima" (*Octoih*, Râmnic, 1750, cota CRV 254);

„Această sf<â>ntă Lăturghiie [...] şi o au dată în mănă lui popa Ion, până a învăţa să fiie Luca harcă, până atunce să fie în mâna lui. Cine oru vinde să fiia afurisit de tri sute şi optu<s>prezece de sf<i>nţi părinţi, cine o va luo cu acela blăstăm să fie blăstămat. Altu nime să nu o potă luo din mâna lui popa, fără de să va face Luca popa, să rămâie, dară de nu s-a [...]" (*Liturghii*, Blaj, 1756, cota CRV 669);

„Această Prăvilioară este a mea, dăruită de dumnealui kir Hristica, sin Vasilache, işlicariul din Târgovişte, spre a-l pomeni. 1817, martie. Ierei Grigorie, duhovnic <din> Gorgan. Şi cine s-ar ispiti să o fure sau să o găsească şi va <vedea> pă dănsa şi va citi pă dănsa şi nu-mi va spune, trăind eu sau copiii miei, acela [...] Gorgan. Ierei Gri<go-rie>, d<u>h<o>v<n>i<c> <din> Gorgan" (*Carte folositoare de suflet*, Bucureşti, 1799, cota CRV 1151);

„Acesta Treod s-au cumpărat de robul lui Dumnezeu Theodor şi Florea şi s-au dat de pomeană ca să [...] nepotu-so, preotului Mihail Oros, ca să aibă pomenir<e> tot neamul şi nime din neamul mieu să nu o înstreineaze de la mai sus pomenitul preot şi nepot sub afurisanie să fie a sa şi a copii<lor> lui. S-au scris pin mine, preotul Gheorghe Stoicovici, ca martor, paroh la Jac" (*Triod*, Iaşi, 1747, cota CRV 163);

„Ci<n>stitul şi prea iu<bitul> meu Ion cum[...] cesta Meneiu de la popa Avram la mâna nepotu-său Ion ot Orlat, cum că de să va întlă<m>pla [!] să puie mâna neştin<e> pe el să fiia lăpădat de lege, adecă cu tot n<e>amul lor anathima să fiia, până la a dooa vini<re> la giude<ca>t<ă>" (*Sbornicul slavonesc*, Sas Sebeş, 1580, cota CRV 38);

„Această săntă carte, [...] muieria sa, Acsine, pomană [...] sale popa Ariton din Tiure să fie a m<o>l<i>tfi sale în veaci şi rămăşiţelor sale şi cine o ar înstrina sau o ar fura dă la acea sămânţe să fie afurisit de toţi sfinţi părinţi" (*Liturghii*, Blaj, 1756, cota CRV 669).

Din cauza deteriorării filelor, unele însemnări nu au păstrat informaţii complete referitoare la proprietarii cărţii, la preţul de cumpărare, la destinaţia cărţii, ci numai la blestemul de proprietate, dar şi acesta parţial:

„Această dumnezeiască Pravilă să ştie că este […] iar cine să vor ispiti a o fura să fie afurisitu <de> 318 oteţi […] Vănicei" (*Îndreptarea legii*, Târgovişte, 1652, cota CRV 206);

„[...] vânzători de Dumnezeu şi cu zgaibele lui Gi[...] şi cutremurul lui Cain pân<ă> în veaci şi când o cumpărat această [...]" (*Chiriacodromion*, Bălgrad, 1699, cota CRV 868);

„[...] să fie afurisit de 318 sf<in>ţi părinţi de la Nicheia şi sufletul lui într-un loc cu Iuda şi cu Arie. Şi am scris eu, Iacov Zugraf din Ţara Rumănească, cu învăţătura dumnealor [...]" (*Liturghii*, Bucureşti, 1729, cota CRV 1417);

„[...] o ar tăgădui sau să o fure [...] să o [...]" (*Liturghie*, Râmnic, 1733, cota CRV 115).

Au fost identificate, în câteva cazuri, blesteme scurte, lapidare, fără a fi însoţite de alte precizări:

„Această carte cine or lua au fura afurisit să fie" (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 64);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Procleţit au fost Arie de sfinţi părinţi" (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 287);

„Maramatha să fie cela ce va fura această carte" (*Evanghelia cu învăţătură*, Braşov, 1581, cota CRV 39);

„Rămâiu de minciună cu Căzaniia zicând mantta nuzia" (*Chiriacodromion*, Bălgrad, 1699, cota CRV 200);

„Cine o <în>dră<z>ni să o fure să n-aibă parte de Dumnezeu" (*Liturghii*, Sibiu, 1798, cota CRV 1148).

Alteori, atenţionările de a nu se înstrăina cartea de la proprietar nu sunt blesteme propriu-zise, dar atestă aceeaşi dorinţă de a preîntâmpina furtul lor:

„<Ori>cine să ştie că această carte n-are nime treabă cu dânsa, că este a lui popa Mihăilă. V leatu di la Hristos 1700" (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 62);

„Această sfintă carte, anu<me> Straznic, l-au cu<m>păra<t> <a>nume Dorgăt Gavril, l-au cu<m>părat de pomană şi l-au dat la beserica Cistiiu de pomană să să pomine<a>scă tot me<a>mu lui, pentru ace<a>sta <să> nu îndreznăscă a o străina de beser<i>că" (*Strastnic*, Blaj, 1753, cota CRV 1359);

„Această carte îi a lui Georgius Pap din Dumbrău şi cine <o> va găsî să o de afară, că-l bat" (Gheorghe Şincai, *Îndreptare către aritmetică*, Blaj, 1785, cota CRV 212);

„Această carte iaste a lui Nicolae Hanciu din Sălişte, cine o va găsî să o dea, că de nu o va da, vai de el. Fevruarie 4, la ano 1828" (Neofit, *Înfruntarea jidovilor*, Iaşi, 1803, cota CRV 442);

„Încredinţare. Această carte este a lui Banci Vâlc din Sălişte şi cine să va afla să o fure, să nu îndrăznească a o ţinea, că n-are iertare" (Neofit, *Înfruntarea jidovilor*, Iaşi, 1803, cota CRV 450);

„Acest sfânt şi dumnezeiesc Molifelnec este al meu, suptiscălitul, cumpărat de mine în pr<e>ţu de lei 18 şi să nu îndrăznească nimenea ca să fie stăpân pe dânsul, afară de copiii mei, căci va cădea în mare şi grea osândă. 1852, iulie, 18. Preotul Dimitrie Nietea" (*Molitvenic*, Bucureşti, 1819, cota CRV 1014);

„Această carte es<te> cumpărată de mine şi oricare ar cuteza să o ia, fără voia mea, să va socoti un om cu totul [...]. 1850, martie, 22" (Athanasie Staghiritul, *Prescurtarea istoriei universale*, Bucureşti, 1826–1827, cota CRV 1247/IV);

„Această carte am cumpărat<-o> eu, George Floreşteanu, pe luna ce se va vedea mai jos iscălită, de la Iancu Pistol, cu preţu tot 4 pol. 20, şi am şi martor pe un Ioniţă Protopopescu, că de să va scula cineva [...] a-l lua şi a-l duce la cel mai sus numit Iancu Pistol, adecă la stăpânu cărţii. 1836, septe<m>vr<ie>, 27. George Floreştenu" (Ioannes Damascenus, *Logica*, Bucureşti, 1826, cota 1311);

„Aceasta carte <este> a lui Ioniţă Cepregar, să nu ascundeţi. Această carte fiind a me, cartea [...] foc va [...] în sănul său. Ioniţă Ceprăgar". (*Noul Trestament*, Sanktpetersburg, 1817, cota CRV 880).

Ca dovadă că furtul cărţilor era o practică frecvent întâlnită în vremurile vechi, stau şi alte însemnări:

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Această carte, stvăntă Ivanghelie, o au luat Abrudan Ion pe<n>tru sufletul dumisale şi o au dat în mănа lui popa Toder [...] pomană şi în mănа cui va rămăne. Să fii blăstămat acela ce o va vinde şi nu-i va cere iertăciuni la stvănta beserică şi la stvănta Liturghie. Şi după moartea lor s-au fost rătăcită cartea de la be<se>reca nostă şi, vinindu popa Vasilie şi fiind dumi<alui> şi duhovnic, o <a>m lăsat în mănа dumisale, pănă unde va trăi, şi pruncilor dumisale, înaintea lui [...] Brie One şi înaintea lui Babă Simion şi mi-au făcut dumnialor şi un serindar, de am şi plătit şi cine o va lua din mănа dumisale să fie anaftima şi afurisit de stvinţi părinţi trei sute şi optsprăzeace părin<ţi> stvin<ţi> de la Nichie şi numele mieu, Abrudan Ion, şi muiere me Barbură şi n-are nime într-ănsa înmestecătură" (*Evanghelie*, Bucureşti, 1723, cota CRV 40);

„Să se ştie că această sf<â>ntă Evangelie s-au fost înstrăinat de biserecă şi de cine o a cumpărat, iară acum s-au îndreptat, acum, în anii Domnului 1766, adecă Abrudean Macaveiu, împreună cu Abrudean Ion o cumpărat pe bani buni, 4 galbini, şi o dat de pămană la sf<â>nta biserecă, anume Almaşu, pe<n>tru sufletele dumnielorsale i a tăt neamul lor, fiind popă popa Theodor, popă la oraş, în protopopiatului protupopului Nicolae ot Jămbor i am scris eu dascălul protupopului i cine o ar schimba sau fura să fie afurisit de 3<1>8 sfinţi părinţi i s-au scris în casa popii, fiindu şi protupop de faţă. [...] Meseţa iunie, zioa 12, leat 1766" (*Evanghelie*, Bucureşti, 1723, cota CRV 40);

„Această sfăntă şi dumnezeiască carte, ce să cheamă Triod rumănescu, dată de Măriia Sa Costandin v<oie>v<o>d, sin Nicolae v<oie>v<o>d, întru a doo domnie, dată de danie sfintei şi dumnezăieştii biserici ot mahelao<a> Făntănii Boului, dar de s-ar întămpla să-l înstrăineze cineva sau să-l vânză, măcar din preoţi sau din mireani, că s-au mai văndut un Triod Mineaiu rumânescu, dat de Măriia Sa, şi un Mărgăritar, făr de ştirea nimănui, dar cine ar vrea ca să cumpere o carte ca aceasta, întăiu să cerceteză să vază cu ce miljucu vinde această carte de danie a sfăntei biserici, că să va primejdui cel ce va cumpăra împreună cu cel ce va vinde şi să fie şi supt blestemul Maicăi Precistii al căruia iaste şi hramul sfintei Adormiri şi al Sfântului Spiridon şi de preasfinţii părinţi de la [...] Nicheia şi de Dumnezeu şi de tote sfântele săboră. Eu, Neculae logofăt, ctitor [...] aici, la sfântul schituleţu, leat 1795" (*Triod*, Bucureşti, 1746, cota CRV 1277);

„A lui Man Gligor din Micasas şi o au cumpărat de la Pop Ilie ot Luduş, drept bani gata, 13 florinţi, şi dându-i D<u>mnezeu gând bun întru inima sa ca acela s-au milostivit prin darul D<o>mnului nostru, <a> lui Isus Hristos, de au dat sf<i>nţitei şi prea sf<â>nt al D<o>mnului Hristos lăcaş să fie a besearicii căt va trăi şi pentru aceaia o au dat carii mai jos să vor numi, întâiaş dată Man, a dooa Anuţă, a treilea şi feciorii lor: Petre, Ion, Nistor, Cozma, Iacov, Filon. Aceştia sânt şi o au dat să aibă pomenire în veaci şi pănă va fi besearica pre limbă grecească, adecă rumânească, aşa să fie. Dar de s-ar întoarce cumva să fie unaţiia iarăş în urmă, să fie sloboz feciorii miei a o luat şi a o da airl<ea>, la altă sf<â>ntă besearică, iar nefiind feciorii miei, adecă de n-ar trăi, chitileanii să fie şi rudele a o da, precum am fecioriilor. Şi când ar prinde a o fura cineva, cum sânt mulţi de aceia, şi văzând scrisoarea să o dea înainte în sat, în Micasas, la Man Gligor, iar nedându-o înainte şi văzând scrisoarea şi să cunoască, acela om să fie anathima, gâtul şi maţele lui să arză ca ale Ariei şi cine va ceti să cetească cu inimă zmerită şi curată, adecă cu frica lui D<u>mne<zeu> întru inima lui şi să zică D<o>mnul nostru Isus Hristos, carele au făcut ceriu şi pământul să-şi întoarcă mila Sf<i>nţii Sale spre robii aceştia să le iarte păcatele <l>or, până la al noaolea sămănţă" (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 287);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Această sf<â>ntă Cazanie e a lui Man Gligor ot Micasat i proci, şi cine o va fura să fie blestemat de 54 sf<i>nţi părinţi din Mira Lichiei, gâtul şi maţele lui să arză ca ale Ariei, herul şi piiatra şi cărămida să putrezească, iar trupul lui să nu putrezească în veaci, şi cine ar pune mâna să strice această scrisoare să fie supt acest blestem" (*Carte românească de învăţătură*, Iaşi, 1643, cota CRV 287);

„Această stvântă Leturghiia dumn<e>dzăiască au cădzut la robiia şi am răscu<m>-părat-o eu, Lupaşcu, a lui diiaconul Irimiia şi a<m> dat-o la stvânta beserecă <cu> hramul Văcedeniia Precistii <M>aicii în târgu, în Bărlad, la mâna preutului Ion ca <să> fiia po<ma>na la beserecă, să ne pomenească părinţii şi pe noi, pomin<iţii> raba Bj. Irimiia, Măriia, Lupaşcu, let 1718. Iar cine a vendă pe această stvântă Leturghiia să fiia păcatele noastre, tote, asupra lui" (*Liturghie*, Buzău, 1702, cota 615).

De altfel, un student de la Blaj, în *Teologia dogmatică şi moralicească. Despre taina euharistiei* a lui Samuil Micu, Blaj, 1802, ne înştiinţează cu toată sinceritatea:

„Să ştii că aceastea foliuşuri le-am furat din cartea altuia care nu vrea să înveaţă şi le-am cusut la mine" (Cota CRV 78).

Practica înstrăinării este confirmată oficial şi de o însemnare identificată în *Nomothesia tou Karatza* [Legiuirea lui Caragea], Viena, 1818, cota CRV 1222, care sună astfel:

„De la logofeţiia mare al [!] Ţării de Sus această Pravilă a pământului s-au dat a fi stătătoare la depertamentu agiişti ca să urmeze judecăţile dupe dănsa, precum de Măriia Sa, prea înălţatul nostru domn, s-au poruncit şi spre a fi ştiut să nu să înstreineze de către nimeni, o adeverim cu iscălitura. [...], 1818, avgu<st>, 12".

În unele cazuri, proprietatea asupra cărţilor era restabilită în cadrul unor procese, ceea ce confirmă că înstrăinarea lor prin diverse căi nu rămânea fără urmări:

„1706, m<ese>ţ<a> ghin<uarie>, 29. Întru aceasta vreame cu răsmiriţ, ce fură aici, în Ard<e>al, aceaste 2 cărţ, anume Păucenie şi Meneiu, şi l-am răscumpărat de la neaminţ aici, în piiaţul, în târgu, în Sibiu, şi am dat 8 florinţ, banii mei. Dintru aceşti bani întărcă<n>du-mi 6 flor<in>ţ giudel Radul Lalu din Sad şi Pop Toader, împreună nevoindu-să pintru aceaste sfi<n>te cărţi, împreună şi cu alţ săteani, fiind Polgar Ion, Mănea al doilea, Bucur al treil<ea>, Stan Oprea al patrulea, Crăciun Panta fiind pristav, Marco Drag<o>mir, pentru care lucru, de câţ bani nu mi s-au întors, am lăsat eu Pop Pana şi cu femeia mea, anume Salomie Dăiana, ca să ne fie de pomană, preoţii să ne pomin<e>a<s>că la sf<â>nta Leturghie şi aceasta sf<ân>tă Păucenie iar s-au dat în Sad la sf<â>nta besearecă în locul ce<l>eilalte Păuceni, iar carea Păucenie, ce au fost cumpărat de Dumitru Dicoe, cel bătrân, de pomană să fie lui pomană şi feciorilor lui şi a tot nezatul lui, iar a<l>tul cine, nime să nu <a>ib<ă> cal<e> a le luao aceste 2 cărţ de la sf<â>nta besearecă din Sad, că sint date de pomană sf<i>nte<i> beseareci <a> Sadului. Iar cine ar îmbla a le luao întru fealiu de chip sau să-l fure, unii ca aceia să fie blăstămaţ de Dumn<e>dz<e>u şi de noi, că altul nime nu are trabă cu aceaste cărţ, numai sf<â>nta besearecă a Sadului, să să ştie" (*Chiriacodromion*, Bălgrad, 1699, cota CRV 202);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Aceasta am scris pentru Pravila aceasta, precum fii<n>d în mâna lui popa Lup, dată de ginere-său, pop<a> Ilie din Maceca, şi viind popa Ilie şi cerând Pravila în Petrihaza, la săbor ou agiuns, şi au luot Pravila şi apoi m-am neguţat eu, popa Andrei, cu dumnealui pop<a> Ilie, fiind mărturie popa din Petrehaza, Simion, şi al doile f<ii>nd mărturie diacu Onu Rătegani şi fii<n>d de faţă pop<a> Ilie şi fata dumisale şi [...] luată de pă septe mărieşe din mână dumnisale pop<a> Ilie, ca să n-aibă nime a cerca Pravila <de> mai sus supt afurisanie" (*Şapte taine*, Iaşi, 1644, cota CRV 494);

„Noi, Rogine <I>on şi Rogine Ştefanu, fraţi <cu> Anisie, preotesa lui popa Ilie de la Boianu, dăm această iscălitură a noastră, cum după moarte sore<i> noastă, Anisie, amu avut păciuire cu şogoru nostu, popa Ilie de la Boianu, aşă acestu Mineiu şi o [...] l-am lăsat la nepoţii sau nepoatele mele, la pruncii soro-me Anisie, cine l-a lua de la nepoţii şi nepoatele mele să fie anatima, proclet, triclet şi afurisit dă 300 şi 18 sfinţi părinţi. Iară o s<fântă> Psaltire o <a>u rescumpărat dă la noi cu 5 florinţi şi au fostu a căzaşul nostru [...] curatori de la Boian Cristea, Flore, Barbu, George, Macsim, Ion, Delea, Ion şi popa Dăman şi cu aşezare noastră în anul 1772, meseţa noimvrie, 4 zile. S-au dat dinainte s<fântului> săbor în [...] potrupop [...] popa Ion notariu, m. p. Theodoru Papp, cantoru Boianului" (*Antologhion*, Râmnic, 1745, cota CRV 401).

Conţinutul însemnărilor indică, de asemenea, mijloacele prin care cărţile erau înstrăinate: furt, vânzare repetată, schimb, împrumut, zălogire, donaţii repetate, ascundere sau tăinuire:

„Această sf<â>ntă şi dumnezeiască Evanghelie o u cumpărat anume Handra Paşcu [...] cu opt florinţi pre sama sf<i>ntii besereci în Muereu, după aceie să le fii pomană loru şi părinţiloru. Şi această sf<â>n<t>ă Eva<n>gheli<e> să nu o poată ştimba, nici zelogu să o poată luo, şi cine s-are afla să o schimbe sau să o fure să fie afurisit de tre<i> sute şi optusprezece de părinţi sfinţi, pă<rinţi> ce-<a>u fostu la Nichiie şi să i să verse maţele ca lui Arie, necredinciosulu. Scris-am eu, popa Ioan de la Muereu, în ghenuarie, 6 zile, anii Domnului 1781" (*Evanghelie*, Blaj, 1776, cota CRV 132);

„Această carte o au cumpăratu anume Petca, Macoveiu, Simionu, Toaderu, Ilie, Onu, Gavrilă, Marcu, Toma, Flore, Vasile, Filimonu, Ana, Salomie, Marie, Ana, Ionu, Anuţă, Gavrilă, Marie şi a<u> datu pe acestu Aposto<l> [...] 8 florinţi şi l-au datu la besereca din Almaşu şi cine va fi preutu în Almaşu să-i pomenească acele suflete. Şi cine o va fura şi o va schimba sa<u> o a tăgădui de la acestu neamu de oameni să fie afurisit şi proclitu şi despărţitu de Dumnezeu, adecă afurisitu de 300 şi 18 de părinţi sfinţi. Scris-amu, <în> octomvre, în 30 de zile, anu 1771. Protupop Niculae de la Jimburu" (*Apostol*, Blaj, 1767, cota CRV 172).

„[...] <această> carte, Psaltire, când au fost nouo [...] o au dat şi într-alt loc numit robul lui Dmnezău, anume Filip Alecsă, feciorul lui Filip Mathteiu, să-i fie pomană până la a şapte semânţă. Deci, cine s-ar întâmpla a ceti pe această sf<â>ntă carte să facă bine şi să pomenească, să zică să fie părtaş cu tot neamul la împărăţie lui D<u>mnez<ă>u ce cerească. S-au dat la mine robul lui D<u>mnezeu şi smer<i>t tuturor, anume Filip Athanasiie, vă leat 1751. Nici să poată nim<e> vinde sau să o schimbe, nici într-alte dătorii să o dea supt pedeapsa celor afurisanii celor 300 sute de părinţi sfinţi din Nichie şi anathema să fie cine ar călca acesta zapis" (*Psaltire*, Râmnic, 1751, cota CRV 806);

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Acest Octoih l-am dat sfântei mănăstiri Iazerul ca să fie de treaba sfântei besearici, iar cine-l va înstreina de acolo să fie supt blestemul lui Dumnezeu şi l-au dat chir Theodosie mitropolitul Ungrovlahiei la anul 7208, oct., 16 dni. Şi l-au luat Ilarion, episcopul Râmnicului, şi pentru aceasta a dat sfinţiia sa [...] acolo la Iazer. Iar după morte l-am dat nepotu<lui> mieu, popei Dumitru, ca să mă pomenească. Iar cine s-are ispiti să-l ie dup<ă> mortea nostră să fie supt blestemul a trei sute 18 sfinţi părinţi di la Nicheia. Hierul şi piiatra să putrezască, iar trupul aceluia să nu putrăzască în veaci şi acest blestem să fie în capul aceluia. 7222. [...]” (*Octoih*, Buzău, 1700, cota CRV 1053);

„Marchie, în 9 dzile. Această facem în ştire, cui să cuvine a şti, cum această sf<â>ntă carte, Psaltire, o <a>u cumpărat Anuţa, în 7 florinţi, cupăratu-o-<a>u şi o <a>u pus în beseareca Finciului. Această sf<â>ntă carte să fie acolea, în beseareca, pururea şi nime să nu cugete întru mintea sa să o vânză au să o schimbe pe alta carte au să o ducă pre la altă beseareci, să o ţie ascunsă, fără de ştirea neamului acestuia ce o au cumpărat. Cine o are purta în vrune [!] purtăturiu de-acealea, ce am scris înapoi, unul ca acela să fie anafimae [!] şi să fie afurisit de 300 sute şi 18 părinţi sf<i>nţie, carii au legat leagea cathalicească în Nichiia şi să i să verse maţele ca a lui Arie, necredinciosul. Şi au mai cumpărat Todere Anuţă un poter şi un discos şi le-au pusu în beseareca Finciului. [...]” (*Psaltire*, Iaşi, 1743, cota CRV 629);

„Să <să> şt<ie> [...] <a>ceastă [...] ci să che<a>mă Învăţătură hristianesceşti şi este dreptă cumpărată di Ioan aprod, diecon, şi este dată la [...] pentru pominiri să fii. Şi cini s-au ispiti ca să o tăinuiască sau să o furi să fiii afurisât di trii suti şi optsprezece sfinţi părinţi, cari sănt în cetate Niichii şi ce [...] şapt<e> soboară ale sfinţior păr<inţi>. Şi am scris cu mână di lut şi mâna va putrezi, iar sova să va pomini şi am iscălit [...] la anul 1830, martie, 15” (*Învăţături hristianiceşti*, Iaşi, 1823, cota CRV 1240);

„La v leat 1780, fev<ruarie>, 6 d<eni>, acest Ceaslov este a sfintei [...] şi o am cumpărat [...] eu, cine ar fura-o sau ar tăgădui-o sa<u> ar du<ce-o> la alt loc, unul ca acela să fie blestemat [...] suptu [...] şi să-l [...] cutr<emurul> cu [...] şi [...] hieru şi petra să putrezască, iar trupul lui să rămăie întreg [...] şi Adam [?] 1894, fevruarie [...]” (*Ceaslov*, Bucureşti, 1777, cota CRV 1100).

Autoritatea de care s-a bucurat în lumea creştină Sinodul I ecumenic de la Niceea, din anul 325, a făcut ca cei 318 episcopi care au participat să fie declaraţi sfinţi, fiind consideraţi repere de statornicire a dreptei credinţe în faţa ereziilor. Frecvenţa cu care aceştia sunt invocaţi în alcătuirea blestemelor de proprietate ne conduce spre concluzia că scribii preluau, unii după alţii, un formular tip al blestemelor, pe care îl respectau mai mult sau mai puţin. Acestui tipar i se alăturau blestemele în care sarcina de a pedepsi pe cei care înstrăinau cărţile îi era atribuită Fecioarei Maria, sfinţilor aleşi ca patroni ai bisericilor unde erau donate cărţile, celor 12 apostoli, sfinţilor a căror activitate a avut un caracter justiţiar etc. (Turc 1994a, b). Toate acestea sunt exemplificate din abundenţă în cercetarea de faţă.

Nu de puţine ori scribii şi copiştii îşi luau libertatea de a se abate de la aceste tipare, întocmind blesteme, dând frâu liber imaginaţiei. Redăm două însemnări dintre acestea:

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„Această carte este a mea, Stan Popesc. Am cumpărat-o într-o jumătate <de> sfanţi. Să nu să ispitească cineva s-o fure, că o cunosc, şi, mai întâi, că de va muri, acel nu va muri de moarte bună, ci va muri de moarte ce-i zic ciuma sau de holeră, şi îl vor îngropa în pădure, fără popă, şi va rămânea copiii lui săraci şi muiere văduvă şi feciorii lui vor muri de moarte năprasnică. Să deie Dumnezeu în ceasul care o fura-o să i să usuce mâinele şi în vecii vecilor. Amin, Amin, Amin. 1843, iulie, 2. Stan Popesc" (*Paraclisul sfântului Haralambie*, Braşov, 1815, cota CRV 1200);

„Această carte, Pravelă de giudeţe, am cumpărat-o de la Ioniţă pisar în târgu, în Cernăuţ, <cu> doi lei giomătate <ş>i s-au dat în zilele luminatului domnu Io Gligorie Ghica vo<ievo>d. Cine ar fura-o sau ar lua-o fără voie me să fie certat de Domnul Dumnezeu şi or le ce giudeţ ar merge să părască pe cineva sau pe dănsul să-l părască vruni, tot ruşinat şi certat de la tot giudeţul să iasă şi de la giudeţul lui Hristos ruşinat să iasă. V leat 7236, o<c>to<mbrie> 1". Şerban Cantacuzion, baron (*Pravile împărăteşti*, Iaşi, 1646, cota CRV 55).

În formulele de blestem consacrate sunt întrebuinţaţi termeni specifici, precum: *blestemat, anatema, afurisit, proclet, triclet, maranata*. De multe ori aceştia sunt utilizaţi simultan, fiind într-o sinonimie aproximativă, cu scopul de a intensifica frica de pedeapsă. Redăm o însemnare elocventă de acest gen:

„[...] svântă şi a m[...] pre [...] carte, anume Mărgăritar sau Cuvinte de învăţetură de multe feluri şi forte de <fo>los sufletelor creştineşti şi potir cu discos, zvedele [?], pocroveţele, copie, antimis şi lung acel falon, stihar, patrahir, naracliţe şi poiasă am cumpărat eu, boieriu Vasilie, giurat ieraşul de sus cu părinţii miei, Toder <şi> Nastafie, şi cu soţul mieu Fiica prestupiaşte [?] 40 dântr-a nostre direaptă agonisită şi chieltuială şi le-am <dat> în oriegie Marăiurăşulu [!], în ieraşul de sus, le-am închinat în satu, în Săcel, la besereca care din mila lui D<u>mnezeu şi dăn darul Sfintei Troiţă şi dăn ustăninţa nostre s-au izidit, unde este hramul svântului arhanghiel Mihailă şi Gavrilă, şi le-am dat aceste sfinte odore se ne fie pomiană noe [!] şi a tot rodul nostru în veci pe Hristos, pe mărădică şi la ace sfinte beserecă, oare vlădică, oare preut sau diiacon, sau fieştece felu de rugător s-ar întâmpla să slujască să fie dator pre noi ca pre neşte titori a acestui sfintu hram a pomeni totdeuna. Şi cine s-ar afla sau de pizmă sau de altă ceva indemnu diavolescu să ne lase nepomeniţi să-i stăie de pârâşă Maica Precistă cu sfântu arhanghiel Mihailă şi Gavrilă la înfricoşatu giudeţi a lui Hristos, Amin. Ca să deie samă păntru ce cine s-ar afla om ca aciăla că acestă sfinte odoră să ne iaie sau să se fure sau se le schimbe, au tote, au dăntr-ânsele de la acestu sfântu hram se le mute din acesta loc cu viclenşigu, batăr d<o>mnul sau vlădică sau pătrupop sau preut sau arhidiiacon sau diiacon sau mirian sau batăr ce felu de om s-ar întâmpla să ne muzgătuiască în ceva rându cu vicleşugu să fie afurisit, anathema, trecliat şi procliat, maranatha şi blăstămat de Dumnezeu şi de Maica Precistă şi de 318 de oteţi, cari au făcut săborul în Nichea şi arhanghel Mihailă şi Gavriilă, marii voievozi, unuie ca aceluie să-i fie pârişă la înfricoşatul giudeţ al lui Hristos. Amin. Şi de noi, titorii, cari sântem mai sus scris încă unui ca acela să fie neiertat în veci. Amin, Amin, Amin. Şi aceste sfinte odore s-au închinatu lui Dumnezeu şi Maicii Pr<e>ciste şi marilor văievozi Mihail şi Gavrilă, în <vremea> craiului nostru Caroluş Şeftuş, şi vlădic ţerăei Ardeliului şi Maramorăşului şi băbărnat ţerăei fiindu Mărie Sa Corniş Jigmondu şi fişpan oarmeghei Maromoroşului Mărie Sa Betlen Iojef de la Bătlen şi viţeişpan Cebi pogan Iştvan de la Vrişmort şi

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

notariş a oarmeghiei giupânu Săgădin ferăţă [?] ieraşului de sus, giurat boieriul Vasilie, ieraşul Cosoului, Iura Tămaş, ieraşului Sighetului, Săplănţai Gabor, ieraşului de jios, Naghiu Iridai Iştvan, pătrupop ieraşului de sus, popa Timofi de la Moiseiu ieraşului Cosoului, pătrupop Rădnic Vasilie, ieraşului Sighetului, popa Mihai din Apşe, pătrupop ieraşului de jos, popa Ivan dăn ier<aşul> Drăguieşti. Aii D<o>mnului 1725, luna lui mart., 26 de zile, ot săzdanie mira 7233. Scris în Săcel, în casa lui boieriu Vasilie, giurat ierasului de sus. Preuţii satului Grad popa Vasilie Burnar, popa Iuoan şi diiacon Burnar Nicoare şi Burnar Lupul. Eu, păcătosul, încă mă rog tuturor cetitorilor a aceştii sfinte cărţi se mă ierte de ce am greşit şi sfinţiilor vostre să fiţi iertaţi de mine, amin, de milostivul D<u>mnezeu. Amin" (*Mărgăritare*, Bucureşti, 1691, cota 943).

Acestor termeni li se adaugă *mantta nuzia*[6] şi *să să sodomească*, ambele forme întâlnite, în fondul cercetat, o singură dată în însemnările de mai sus.

Însemnările de blestem erau scrise de copişti, de dascăli, de preoţi, de dieci, într-un cuvânt de cunoscătorii scrisului, fără a avea, întotdeauna, o autoritate în acest sens, aceasta în virtutea unei practici moştenite, îndeplinind, astfel, dorinţa proprietarilor de a-şi proteja cărţile:

„Anii Domnului 1762. Să să ştiie că această carte o <a>u cumpărat Iignat Măriiane ca să-i fie poman<ă> împreună cu soţu-său Mărie, fata lui Nuţului, şi o <a>u cu<m>părat de la Ion, ficioru lui popa Costin din Ripa de Gios, drept 14 vonaşi şi ou îngistrat feciorilor dumisale. De nu o ar pute stăpâni să rămâie făteloru au nepoţiloru dumisale au cui ar rămăne din ghiţa dumisale. Dară cine o aru fura să fie afurisite de trii sute şi 18 de părinţi sfinţi din Nichiia. Scris-am eu, popa Ion Lazar din Stupini, cu poro<n>ca cui o u cu<m>părat, a lui Ignat Măriien, cum că el o u cu<m>părat, Dumnezeu într-agiutoru i-au stat. [...]" (*Evanghelie*, Bucureşti, 1760, cota CRV 1354);

„Aceasta să să ştie că uo cu<m>părat Lungu Teodor [...] cu [...] 17 florinţi şi o au dat lui popa Ion din Bociu [...] moştenire şi atunci, cându o cumpărat, au fostu prutupu<p> işipetoru Gheorghi din varmeghie Clusului, v leat 1750, oct<ombrie>, 4. <S>cris-<a>m eu, popa S<i>mion din Morlaca, în lun<a> lui martie, întie zi, Evădochiie. Cin<e> să va afla să o vâ<n>ză de <a>ci nainte pă ban<i> si fi<e> afurisitu. Scris-a<m> eu, Gavrilu din Ciuce. Aminu" (*Cazanii*, Râmnic, 1748, cota CRV 620).

„Această sfântă Evanghelie o au cumpărat-o dumnealui coratorul din Jioajul de Sus, anumit dumnealui Repede Gligore, cu bani buni şi direpţi 30 de [...] pe sama sfintei bisearici a hra<mu>lui Preasf<i>ntei Născătoare de D<u>mnezeu din satul mai sus numit, fiind preoţi şi parohi popa Chiril Popovici paroh, al 2-lea Matei [...] paroh şi s-au dat de poman<ă> [...] supt afurisanie şi blestem, cin<e> s-a <is>piti a o strămuta din loc [...] [...]tă cutrămurul lui Cain şi [...] şi să rămăi supt afuris[...] [...] 318 s<finţi> părinţi. S-au scris de [...] mai sus numiţi Chiril Popovici. Mărturie eu [...] Mathei [...] Muntean [...], paroh [...]" (*Evanghelie*, Snagov, 1697, cota CRV 1009);

„Această sfântă carte, anume Triod, l-au cumpăratu Durde Mihai pomană sfintii besereci Almaşului în puterea sa pentru sufletul lui şi pomenire a tot neamului său. Cine s-ar întâmpla să o fure sau să o mute de aici, de unde-i neamul lui, să fie afurisit de sfinţi părinţi. Scris-am eu, Ioan Dascal, în 1780, 1780 d<in> Almaşu Mare, fiindu de faţă şi Danil Costan, nepotul său" (*Triod*, Râmnic, 1761, cota CRV 399);

[6] A se înţelege μαντανουσια.

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

„[...] Gligor Moglan din V<a>lea Jidanului am cumpărat acest Ohtoih, cu 10 zloţi, şi l-am dat pentru sufletele noast<re> pomană sfintei biseariciі din Valea Jidanului, iar cine ar îndrăzni a-l strămuta sau a-l luoa de la sfânta biserică să fie afurisât şi blăstămat cu bunăvoinţa părintelui, <a> popii Ghe<o>rghie Popovici din [...] care s-a făcut în anul 1819, înaintea a tot săboru şi înaintea cinstitului dom<n> protupop al săborului, în eparhia Sipizului" (*Octoih*, Blaj, 1770, cota CRV 93);

„Această sfântă şi dumnezăiască carte iaste a lui Tode Gavrilă din Calata Mare şi să dă pă sama beserecii din Sicrai [?], nime să nu o iaie din beserecă, ce să ste acolo şi cine va s<lu>ji pă această d<u>mnezăiască carte <să pomenească> aceaste suflete: Gavrilă, Simină, Ghiorghie, Ion, Văsilie, Mihailă [...] beserecă den Săcrai, iară cine o va [...] afurisitu de 318 s<finţi> părinţi [...] ştire în Călata Mare [...]. Scris-am eu, pop [...], fiindu văr cu Tode Gavrilă. Anu 1791" (*Liturghie*, Blaj, 1775, cota CRV 476);

„Această sfântă carte sau Apostol l-au cumpărat Andărcău Thoma din Satmar lăcuitor, cu zece zloţi şi 20 de crăiţari, şi o au dat pre sama sfinti beserecei de Satmar întru jerfă şi pomenire rodului său, ca nicicum să nu să înstreineze de la sfinta beserecă de Satmariu supt anathema sfinţilor părinţi de la Nicheia. Die 1[a] ob. Anno 1803. Thoma Andărcu, lăcuitoriu din Sătmari" (*Apostol*, Blaj, 1802, cota CRV 630);

„Această carte s-au dăruit de mine, păcătosul, cel jos iscălit, prin însemnarea cuviosei maicei [...] monahia şi cine o va înstreina din lăcaşul preasfintei [...] să aibă [...]. 1818, apr<ilie> Filaret ierod<iacon> Coziei" (*Cel mic şi cel mare îngeresc chip*, Mănăstirea Neamţ, 1815, cota CRV 814);

„Să să ştie că acest Molitevnic este a sfintii biserеci a Agrişului, care va rămâne la mai sus numitul sat şi şi bisericii, ca nimene să nu îndrăznească a-l înstreina, fără de ştirea mai marilor biserеci sumpt afurisaniia celor 318 de părinţi sfinţi ce au fost la săborul de la Nicheia, care zapis s-au scris prin mâna mea, popa Iacov Copil, m. p., paroh neunit, ruha Agriş, anul 1795, noiemvrie, 2 zile" (*Molitvenic*, Râmnic, 1747, cota CRV 479);

„Această sfântă şi dumnezeiască carte, ce să cheamă Evanghelie, care este sângură grăită de gura Domnului nostru Isus Hristos, iar cine s-ar ispiti car<e>cumva ca să o înstrăineze dintru sfânta măn<ăstire> să fie suptu blestemul celor 318 sfinţi părinţi ce s-au adunat la întâiul sobor în cetatea Nicheii. Şi a<m> scris eu, Ioan, diac" (*Evanghelie*, Bucuresti, 1682, cota CRV 1029);

„Acest Theologhion este a dumisali Dumitrachi Min<te>anu. Cine să va afla să-l furi să fie afurisi<t>. D. Minteani, m. pr. 1861" (Ioannes Damascenus, *Descoperire cu amăruntul a pravoslavnicei credinţe*, Iaşi, 1806, CRV 1164);

„Această carte este a me, dăruită de dohovnicul mieu, părinte Gheronti, ieromonah din sfântă Mănăstire Neamţului. Deci cel ce o va fura sau o va înstreinasă nu-l ierte D<u>mnezău de păcatul său. Şi pentru mai bună întăritură am încredinţat-o cu a me iscălitură. Dumitrache Costinescu" (Dimitrie Cantemir, *Scrisoarea Moldovei*, Mănăstirea Neamţului, 1825, cota CRV 1245).

Datorită conţinutul religios al cărţilor şi destinaţiei lor, blestemele de proprietate au jucat un rol important în mentalul colectiv, care a identificat furtul tipăriturilor liturgice cu un sacrilegiu, urmat de o pedeapsă divină (Rişcuţa 1997, p. 228–238). Blestemele aveau rolul de a descuraja prin înfricoşare pe cei care doreau să îşi însu-

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

şească cartea pe nedrept. Proprietăţile succesive ale unor tipărituri arată că interdicţiile, oricât de înfricoşătoare ar fi fost, şi-au atins doar în parte scopul pentru care au fost scrise. Există situaţii în care pe un exemplar se întâlnesc două sau mai multe blesteme de proprietate, ceea ce indică faptul că acestea erau receptate diferit sau chiar erau ignorate. La fel, existau cazuri în care blestemul devenea inactiv, deoarece cei care furau cărţile le restituiau între timp proprietarului.

Prezenţa blestemelor de proprietate atestă, în fond, valoarea care se atribuia cărţilor de către cei care le achiziţionau. Dincolo de nevoia de câştig a celor care revindeau cărţile, trebuie văzută nevoia imperioasă de cultură a celor care le cumpărau, iar intensa circulaţie a vechilor noastre tipărituri demonstrează din plin acest fenomen.

Analizate în detaliu, blestemele de proprietate lămuresc multe dintre întrebările care se ridică în legătură cu furtul cărţilor. Enumerăm pe cele mai importante dintre acestea: De ce se furau cărţile? Cine erau hoţii de cărţi? Care erau mijloacele de înstrăinare a produselor tipografice? De ce au apărut blestemele de proprietate ale cărţilor? S-a constituit o anumită tipologie a blestemelor? Cine era îndreptăţit să scrie aceste blesteme? Ce efecte au produs blestemele de proprietate? Un răspuns la aceste întrebări ni-l poate oferi, în mod generos, numărul mare de însemnări prezentare în cercetarea de faţă.

Înstrăinarea cărţilor este o problemă mult mai complexă decât pare la prima vedere, deoarece atrage după sine aspecte referitoare la circulaţia tipăriturilor, la preţul de vânzare, la categoriile de proprietari, la rolul social, cultural şi economic pe care acestea îl aveau în societatea românească.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

Bacâru 1968 = Livia Bacâru, *Ex-librisul românesc cu blestem*, în „Revista bibliotecilor”, XXI, 1968, nr. 5, 1968, p. 280–282.

Dudaş 1987 = Florian Dudaş, *Vechi cărţi româneşti călătoare*, Bucureşti, Editura Sport-Turism, 1987.

Mazilu 2001 = Dan Horia Mazilu, *O istorie a blestemului*, Bucureşti, Editura Polirom, 2001.

Rişcuţa 1997 = Cătălin Rişcuţa, *Blestemul ca mentalitate populară, reflectată în însemnările manuscrise de pe cărţile româneşti vechi*, în „Corviniana. Acta Musei Corviniensis”, III, 1997, nr. 3, p. 227–238.

Turc 1994a = Corina Turc, *Interdicţia de înstrăinare a cărţii româneşti prin blesteme în secolele XVII–XVIII*, în „Caietele David Prodan”. Revistă editată de Asociaţia istoricilor din Transilvania şi Banat, I, 1994, nr. 1, p. 72–77 (Cluj-Napoca, Casa de editură Dokia).

Turc 1994b = Corina Turc, *Furtul de cărţi în Ţările Române în secolele VXII–XVIII,* în *Studii de istorie a Transilvaniei. Specific regional şi deschidere europeană*. Volum coordonat de Sorin Mitu şi Florin Gogăltan, editat de Asociaţia Istoricilor din Transilvania şi Banat, Cluj-Napoca, 1994, p. 139–144.

Urs 2011 = Otilia Urs, *Catalogul cărţii româneşti vechi din Biblioteca Academiei Române Filiala Cluj-Napoca*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011.

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)

CURSES IN OLD ROMANIAN BOOKS
(*Abstract*)

The present study approaches the marginal notes regarding curses on ownership that have been discovered inside Old Romanian Books at the Library of the Romanian Academy in Cluj-Napoca.

The study displays and analyses these curses on ownership taken from the considered fund. Thus, their role within communities and among owners of such printed materials, has been identified. Moreover, we have determined the causes that had generated those curses, as well as the specific terminology and its parallel usage.

Cuvinte-cheie: *însemnări marginale, carte românească veche, blesteme de proprietate, terminologia blestemului.*
Keywords: *marginal notes, Old Romanian Book, curses on ownership, curse terminology*.

Institutul de Linvgvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviţă, 21
adelaelai@yahoo.com

BDD-A22921 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.141 (2026-11-03 21:37:46 UTC)